

Александра Унџервегер

ОЧЕВИНА

Прво сам помислила како је имао тајну љубав. Кад ме је тај цвет изненадио на његовом гробу. Једино, питала сам се: зашто се тек сада појавила? Можда је у питању нека дискретна особа која није хтела нас, родбину, да оптерећује таквим сазнањем? Чекала је да га заборавимо?

Сваки пут сам се, примичући се гробу, питала шта ћу на њему овога пута затећи и потајно се надала сусрету. Мајци нисам ништа говорила. Само би још то фалило!

– Јеси ли однела цвеће? – питала би ме по повратку, рутински, и ја сам јој исто тако, рутински, и одговарала.

Прећуткивала сам причу о оном цвећу које сам тамо затицала.

Увек различито. Једног пролећа чак сам се увредила што је та особа донела ђурђевак пре мене. До тада ми није сметала. Напротив: прижељкивала сам сусрет. Као да би ми он помогао да разумем оца који је отишао тако изненада. Изгледало је као да имамо још толико времена пред собом и тек након његове смрти схватила сам шта смо све пропустили. Надала сам се да ће сусрет са том мистериозном женом нешто разјаснити. Да ће она посведочити њихову скривену везу, а та веза, најзад, потврдити да нису у питању биле само књиге, као што смо мајка и ја већ годинама подозревале... да нису књиге могле бити једини узрок толиком нашем запостављању! Надала сам се да ћу у њој најзад

наћи некога на кога ћу свалити кривицу за све оно што му још нисам могла опростити, а за шта га је сад било бесмислено оптуживати...

Извини. Почела сам о врстама цвећа које сам тамо затицала. Никада није било исто и никада у целофану. Само голо цвеће! То је још више распаљивало моју машту. Као и необичне свеће. Једном сам затекла неку миришљаву која је управо догоревала. Па онда тамјан! Та ти запалити тамјан! Атеисти! Каква дрскост. Ту, код тог тамјана почела сам да је мрзим, али срећом није дуго потрајала та мржња, јер су уследиле љубичице и ти трагови у снегу: једног раног пролећног јутра које као да смо на целом свету само ја и још једна особа одлучиле да поделимо с мртвима. Иако још није био отопљен снег, то јутро је исувише на живот мирисало. Чак и прекривена, земља је клијањем одисала, могло се осетити у дубини под ногама пробијање из семенки ка површини. И као да, спонтано, живот тог јутра у гробље није залазио. Осим мене, полуживе, и неке особе преко чијих отисака стопала сам, несвесно, пресликавала своја. Величина ми је одговарала. Сунчева топлота их је мало разгазила, па су ми била таман. Таман и водила су право ка очевом гробу. Нисам ни помишљала да би могла бити њена – у мојој машти тајна очева љубав је носила штикле, а да ја тога нисам ни била свесна. Ето, тог јутра сам то освестила захваљујући љубичицама. Оне су ме натерале да схватим и с чијим сам стопама помешала своје, и да су те стопе без штикала, да, ако ћемо по њима судити, ни мушкарац није искључен. На повратку сам корачала паралелно с тим траговима, проучавајући их. Дужину корака, њихову уједначеност и ритам...

– И?

– Ни они ништа нису одавали. Осим да су палимпсест, да садрже још једне, моје, утиснуте преко себе.

Пролеће је дошло и прошло, а онда и лето, па јесен... Мислила сам да јој се нешто десило. Почела сам чак и да бринем. А онда ме је једног суботњег јутра сачекао наранџасти гербер. Тако сам се обрадовала! И заменила хипотезу.

– Како?

– Помислила сам да то мора бити мушкарац. Да је у питању захвалност. Премишљала сам шта треба учинити да би се толика захвалност побудила у некоме и отац је поново заблистао у улози хероја. Није више био лопов који кришом краде своју срећу.

– Љубав те жене могла је бити неузвраћена.

– То ми није пало на памет. Односно: није се уклапало с тим што се појавила најједном и то толико времена након његове смрти.

– И?

– И данас сам открила ко је.

– Па, ко је?

Наручујем још једну кафу пре него што ти кажем:
 – Његова некадашња студенткиња.
 Гледаш ме разрогачено у очима ти читам неизговорено питање, оно које се не поставља о покојним очевима.
 – Није то.
 – Откуд знаш?
 – Упознале смо се.
 – Како?
 – Извинила ми се, представила се и онда сама, без питања све објаснила. Знаш, она је на неки начин позајмила оца...
 – Молим?! Пијемо исту кафу? Без адитива?
 – Полако! И ја сам била шокирана. Њој је у распарчавању бивше домовине парче са очевим гробом постало иностранство. Није поверовала у то све док није отишла тамо и сама се уверила. Дванаест година је чекала. Туце година, тако је рекла.
 – На шта?
 – Да посети очев гроб.
 – Какве то везе има?
 – Слушај ме, бре. Кад је почео рат, тату лудило није понело. Једино се на његовим предавањима осећала као да није напрасно постала непријатељ у рођеној земљи. Она је овде рођена и одрасла, а ипак није наша.
 – Него чија је?
 – Ничија. То је знала она. А у документима је стајало другачије. Да је њихова. Зато што јој је отац отуд био.
 – Па, како онда: ничија?
 – Каже: до рата је мислила да је свачија, а у рату схватила да је ничија. Није много говорила о томе. Само онолико колико је било потребно да разумем.
 – И? Јеси ли разумела?
 – Делимично. Хајде да попијемо још нешто. Знаш, то је она студенткиња чију сам ти причу читала. Сећаш се кад је тата донео кући једну причу и плакао? Била сам тако љубоморна на њу! Зато што је умела нешто што је он толико ценио.
 – Ону о речним обалама? Сећам се како смо је исмевале.
 – Да, али смо то радиле из пакости. Видиш да се још увек сећаш!
 – А зашто му је поклонила ту причу?
 – Није имала шта друго. Тако ми је рекла: да је тада имала двадесет и пет и да нико осим њеног старог професора није видео колико је лепа. Како то никоме више није било важно. Лепота. Како је...
 – Зашто плачеш?
 – И ми смо биле тих година и нисмо то приметиле.
 – А шта је требало приметити?

– Да смо жене, Саро, а да то нико више не примећује. Или бар не на дотадашњи начин. Знаш ли шта је још рекла? Да се после смрти нашег оца жена у њој сакрила.

– А нису...

– Ма, нису, кад ти кажем! Него, после његове смрти нико је више није видео, рекла је, и тако је престала да постоји.

– Шта булазниш? Да није она нека лујка?

– Ма, не! Знаш кад си ти оног лета била у селу, па нисам имала с ким да говорим италијански...

– Какве сад то везе има?

– Тако је и њој било. Наш отац био је једини мушкарац ког се није плашила, а онда је он умро.

– Какве везе има његова смрт са нашим италијанским?

– Како: какве?! Велике! Није имала више за кога да буде жена! Разумеш? Заборавила је језик којим се мушкарци и жене споразумевају јер га није практиковала.

– Као ти италијански?

– Баш тако.

– Ти увек мораш све да закомпликујеш.

– То је и тата говорио, али:

– Проблем је у томе што ви нећете да видите да је једноставно! – завршиле смо моју реченицу углас, при чему је она својим гласом покушала да подражава татин и то је чинила тако верно да су нам се очи напуниле сузама, па смо наручиле по кувано вино.

– После све оне кафе?

– Неће нам ништа фалити, знале смо ми и за горе комбинације – и засмејасмо се сећајући се шлага са кечапом и мамине занемелости.

– И добро, хоћеш ли ми, најзад, објаснити шта некомплицовано може повезивати све што си до сада испричала?

– Очевина.

– Очевина?

– Не зове се тако без разлога, зар не? Њој су одузели очевину, са све покојним оцем...

– Па је присвојила нашег?

– Тако некако.

– Мислиш: то тако може. Ја тамо, у Италији, да присвојим себи један гроб, неки који ми се свиди и згодан за посећивање, људи избегли овде да преузму наше претке, они од којих су избегли да преузму њихове и ствар решена... Мислим: могле би да развијемо неки бизнис. Усвајање мртвих – да га назовемо тако? Можда бисмо нешто и зарадиле.

– Саро, не буди тако...

– Цинична. То се тако каже.

- Знам да се каже тако.
- А откуд то да му је палила тамјан, ако је била његова студенткиња?
- Каже: био је већи верник он, него многи у цркви...
- И?
- Шта: и?
- Па, хоћеш ли завршити већ једном?
- Ено је за суседним столом.
- Молим?
- Хтела сам да вас упознам.
- Занемела си. Знала сам да ћеш, не устанеш ли док избројим до три, остати. Зажмурила сам и бројала.
- Остала си. Са паром која ти је избијала из ушију.
- Зашто си то урадила?
- Да и ти видиш каквог смо оца имале. И какву нам је сестру оставио. Знаш, она нам је вршњакиња.